

תלמוד. נתינת שלום ועשיית חפציו קודם התפילה (מס' ברכות יד/א-טז/ב)

**אמר רב: כל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל תפילת י"ח, כאילו עשאו לחברו במה הבמה היא מזבח חוץ לבית המקדש ואסור להקריב קרבנות על במה.** 'שלום' הוא שמו של הקב"ה<sup>1</sup> ואין ראוי להזכיר שמו על האדם ולכבדו קודם שיזכיר את שמו של הקב"ה<sup>2</sup>, שנאמר (ישעיהו ב 22): **חֲדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאָפוֹ כִּי בְמָה נִחְשָׁב הוּא** (ע"פ מס' ברכות יד/א), **אל תקרי במה אלא במה.** אי אפשר להסביר את הפסוק כפשוטו: חֲדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם, כי אין סיבה להתרחק מן האדם, אלא להפך!

**ושמואל אמר: במה חשבתו לזה, ולא לאלוה** שמואל ממתן את דברי רב: לא 'במה' אלא 'במה', כלומר מדוע הנך מחשיב בני אדם יותר מבורא העולם?! במה החשבת את האדם הזה ולא החשבת את כבוד המקום יותר?

**מתיב רב ששת: בפרקים - שואל בשלום אדם מפני הכבוד ומשיב לו שלום!** שאלה: והרי (בין קטעי 'שמע ישראל'), שואל בשלום אדם שהוא חייב לכבדו מפני הכבוד, ומשיב שלום אפילו קודם התפילה!?

**תרגמה רבי אבא: במשכים לפתחו.** תשובה: מה שאסרו הוא ללכת אל חברו ולהקדים לו שלום.

(אמר רבי יונה אמר רבי זירא: כל העושה חפציו קודם שיתפלל - כאלו בנה במה. אמרו לו: 'במה' אמרת? אמר להו: לא, 'אסור' קא אמינא, וכדרב אידי בר אבין, דאמר רב אידי בר אבין).

**אמר רב יצחק בר אשיאן: אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל בבוקר, שנאמר (תהלים פה 14): צֶדֶק התפילה לִפְנֵי יְהוָה, וְיָשָׁם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו.**

**ואמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן: כל המתפלל ואחר כך יוצא לדרך - הקדוש ברוך הוא עושה לו חפציו מצליח, שנאמר: צֶדֶק התפילה לִפְנֵי יְהוָה וְיָשָׁם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו (...).**

**אמר רבי אלעזר: מאי דכתיב (תהלים סג 5): כֹּן אֲבָרְכֶךָ בְּחַיִּי, בְּשִׁמְךָ אֶשָּׂא כָפִי?**

- **כֹּן אֲבָרְכֶךָ בְּחַיִּי - זו קריאת שמע** "דעיקר ק"ש על לימוד התורה שחייב אדם בכל יום ... ולפי שהתורה היא חיינו כמ"ש (דברים ל 20): "כי הוא חייד ... " (משנה ברורה שם).

- **בְּשִׁמְךָ אֶשָּׂא כָפִי - זו תפלה.**

- **ואם עושה כן, עליו הכתוב אומר (תהלים סג 6): כִּמּוֹ חֶלֶב וְחֶשֶׁן תִּשָּׁבַע נִפְשִׁי, וְשִׁפְתֵי רִנּוֹת יְהוָה לִי בִשְׁעָה שְׁאֲנִי מתפלל אליך, אני חש כאילו נפשי שבעה חלב ודשן, ולא עוד אלא שנוחל שני עולמים, העולם הזה והעולם הבא, שנאמר (שם): וְשִׁפְתֵי רִנּוֹת יְהוָה לִי יִשִּׁיר פִּי תהילות בשפתיים מלאות רננות.**

<sup>1</sup> שופטים ו 24: וַיָּבֹן שָׁם גִּדְעוֹן מִזְבֵּחַ לַה', וַיִּקְרָא לוֹ ה' שְׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה, עוֹדְנוּ בְּעֶפְרַת אַבִּי הָעֶזְרִי.

<sup>2</sup> משנה ברורה סי' פט ס"ק יא: ואין ראוי להזכיר שמו על האדם ולכבדו קודם שמכבד להקב"ה. ובלשון לע"ז יש לעיין. ומסתברא דאם אומר הרחום ירחמך, או החנון יחנך וכדומה, שרי, דמברכו בשמו של הקדוש ברוך הוא.

### הלכה. שולחן ערוך יורה דעה, הלכות מאכלי עובדי כוכבים

**קיג, א:** דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי ט"ז: הטעם דעיקר הגזירה משום חתנות ודבר שאינו חשוב כ"כ אין אדם מזמין חבירו עליו, וגם עולה על שלחן מלכים ללפת בו את הפת או לפרפרת, שבישלו עו"ג, אפילו בכלי ישראל ובבית ישראל, אסור משום בישולי עובדי כוכבים.

**קיג, יד:** ביצה, ט"ז: הטעם דאכילה ע"י הדחק היא... אף על פי שראויה לגומעה חיה, אם בשלה עובד כוכבים, אסורה.

**קיג, טז:** כלים שבשל בהם העובד כוכבים לפנינו דברים שיש בהם משום בישולי עובדי כוכבים, צריכים הכשר. ש"ך: ואם נתבשלה בהן בדיעבד, ויש רוב בתבשיל שרי, דבשולי עובדי כוכבים בטלים ברוב... אם הוא כלי חרס מגעילו שלש פעמים, ודיו, מפני שאין לאיסור זה עיקר מדאורייתא.

**קיד, ג:** יין תפוחים ויין רמונים וכיוצא בהן, מותר לשתותו בכל מקום, דדבר שאינו מצוי לא גזרו עליו.

**קטו, א:** חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו, אסור. ט"ז: בטור כתוב לא שנא חלבו לצרכו או לצורך ישראל פירוש דבחלבו לצרכו יש סברא להתיר דודאי לא עירב חלב טמא ויקלקל את חלבו כיון דאינו מעמיד אפילו הכי אסור.

**קטו, ב:** גבינות העובדי כוכבים, אסרום מפני שמעמידים אותם בעור קיבת שחיתתם שהיא נבלה, ואפילו העמידוהו בעשבים, אסורה.

### מוסר. ס' תוצאות חיים<sup>3</sup>

הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יִתֵּן אֶל לְבוֹ כַּדִּי שִׁשְׁיֹב בְּתִשְׁבָּה, הֵם אֵלּוּ שֶׁיֵּדַע כְּמָה מֵיָּי פֶּגֶם עוֹשֶׂה לוֹ וּלְנַפְשׁוֹ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּהִיּוֹתוֹ חוּטָא.

הָאֶחָד פֶּגֶם בְּגוּפוֹ, שֶׁהוּא חוֹתֵם תְּבִנִית הַמֶּרְכָּבָה הָעֲלִיּוֹנָה. וְאִמְרוּ בְּתִיקוּנִים (תִּיקוּנֵי זֶהר כַּהֲ/ב): וְיִי לִיה מֵאֵן דְּאֶפְחִישׁ קוּמְתִיה בְּעוֹבְדֵין בִּישִׁין דְּאֶפְחִישׁ פִּמְלִיָּא דְלַעֲלִיא. וְכָל אִיבָר שֶׁלֹּא נִתְקַן כְּרָאוּי, חוּזֵר לְבֹא עָלָיו בְּגִלְגּוּל. וְכָל נֶשְׁמָה פְּגוּמָה, אֵין הַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה בָּהּ, שְׁנֶאֱמַר (ויקרא כא 18): כָּל אִשָּׁר בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב.

פֶּגֶם בְּנִשְׁמָתוֹ הִיקָרָה אֲשֶׁר חֲצוּבָה מִמָּקוֹם גְּבוּהָ שֶׁחֲטָא עַד אֲשֶׁר הִשְׁפִּילָה לְרַגְלָיו. וְיִי לִיה לִבֵּר נֶשׁ דְּנִשְׁמָתִיה נְחִיתָא תַּחֲוֹת רַגְלָיו, וְכֵן בְּחֲטָאוֹ מוֹרִיד הַשְׁכִּינָה, וְתִגַּל מְרָגְלוֹתָיו וְתִשְׁכַּב, וְהַשְׁכִּינָה מֵיִלְלַת עָלָיו (איכה א 14): נִתְנַנִּי ה' [בִּידֵי לֹא אוֹכֵל קוֹם].

וּפֶגֶם הַמַּגִּיעַ בָּהּ שֶׁהוּא (משלי טז 28): נֶרְגָן חֲשֹׁדָן מִפְּרִיד אֲלוֹף. וְעוֹד שֶׁהִיא עֲמָנוּ בְּגִלְוֹת, וְכִשְׁאֲנוּ חוּטָאִים אָנוּ מֵאֲרִיכִין גְּלוּתָהּ. וְעוֹד נֹתֵן לָהּ עֶצֶב שֶׁהוּא (משלי י 1): בֶּן כְּסִיל, תּוֹגַת אִמּוֹ. וּמֵאֵן דְּחָב לְגַבִּי שְׁכִינְתָּא, כְּאֵלּוּ מִפְּשִׁיט שְׁכִינְתָּא מִלְּבוּשָׁהּ וכו'.

וְכָל מֵאֵן דְּמִקְיִים פְּקוּדָא דְאֲוִרִייתָא כְּאֵלּוּ הוּא לְבִישׁ לְשְׁכִינְתָּא בְּלְבוּשָׁהּ. וְאִמְרוּ בְּרַעֲיָא מֵהִימְנָא (במדבר קעח/ב): שְׁכִינְתָּא מֵאֵן דְּגָמִיל חֲסֵד עֲמָה לִית עֶרְךָ לְאִגְרָא דִּילִיה. וּמֵאֵן דְּחָב לְגַבָּהּ, לִית עֶרְךָ לְעוֹנָשָׁא דִּילִיה זֹוּהִי הַשְׁכִּינָה: מִי שְׁגוּמֵל חֲסֵד עֲמָה, אֵין עֶרְךָ לִשְׁכָרוֹ. וּמִי שְׁחוּטָא לָהּ, אֵין עֶרְךָ לְעוֹנָשׁוֹ.

עוֹד כִּי בְּפִגְמוֹ פֶּגֶם בְּתַפְאֶרֶת עֲצָמוֹ, שְׁנֶאֱמַר (ישעי' סו 24): הַפּוֹשְׁעִים בִּי, וּמִסִּלַּק הָאֵם מֵעַל הַבָּנִים, וְלַפְעָמִים פֶּגֶם מַגִּיעַ גַּם בְּכָל יֵהוּ"ה כְּדָכְתִּיב (שמות יט 21): פֶּן יִהְרָסוּ אֶל ה' [לְרָאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב], וְהַפּוֹגֵם בְּמִדּוֹת, הוּא כְּקוֹרֵעַ לְבוֹשׁ הַמֶּלֶךְ מֵעַל הַמֶּלֶךְ.

<sup>3</sup> ר' אליהו די וידאש de Vidas (1518–1587), בעל ראשית חכמה, מתלמידיו של ר' משה קורדובירו.